

A Somogyi-könyvtár polcairól

A bértisztító csodadisznója

Az érdekeiket mind szervezettebben képviselő szakágak között a szegedi utazó kereskedők, cipészek és bértisztítók is lapot adtak ki a múlt század első éveiben.

„Kartársaim! Fel kell emelkednünk a szolga alázatosságából! Csak az egyéni öntudat, a magunk helyes mérlegelése, lehet kulcsa a későbbi gyakorlati eredményeinknek! Kereskedelmi utazók törjétek szét lelketekben a kisértékűség és kishitűség láncát és akkor úgy a kereskedelembe, mint a társadalomba már is biztosíthatjátok magatoknak a titeket megillető helyet” – lelkesíti a szakmabelieket „Deutsch Gyula keresk. utazó” az Alföldi Utazó Kereskedő című lap nyitószámában. A közlő első példánya 1928. február 18-án jelent meg.

Szomorú képet fest a cipészipar helyzetéről A vidéki cipész című szegedi lap (szerkesztőség: Tábor-utca 5.) első száma. „Látjuk egykoron virágzó kézműiparunkat romokban heverni. A romok tetején pedig a legfékeveszettebb garázdálkodást. E garázdálkodásból minden illetéktelen elem annyira kiveszi részét, hogy abból még tizedizigleni unokáinak is fényes egzisztenciát biztosíthasson. Mindenkinek nyújt ma már e szakma megélhetést, sőt vagyoni gyarapodást is, csak a szakembernek nem.” A Vidéki Cipész, Csizmadia és Papucskészítő Iparosok Országos Szövetségének hivatalos közlönye 1914. január 25-én látott napvilágot.

Egy másik cikk a piacon dúló háborút illusztrálja. A kartellen kívüli áruk „ócsárlásáról” a névtelen szerző így vélekedik: „Ezen hazugságot még azon agyalágyult had sem veszi be, akiknek ezt be akarták adni.”

"1910. szeptember hónapban a bértisztítók munkájuk közepette vették kézhez "A Bértisztító" első példányát. Bámultak, örültek és lelkesedtek, mikor olvasták lapunk első számát és mint egy test, egy lélek, csatlakoztak mellénk" - írja a havonta kétszer megjelenő szegedi lap 1911. január 5-i száma. A cikk ismeretlen szerzője büszkén jelenti, hogy a magyarországi szakmabeliek számát csupán 300-ra becsülő statisztika dacára, a kétheti lapnak máris 471 előfizetője van.

A szakma méltatlan helyzete kapcsán a szolnoki Bényei János ragadott tollat ("Ítélezzünk sorsunk felett"). A munka nehézségéről így ír: "a bértisztítók 50

százaléka nyomorék és 50 éven felül teljesen munkaképtelen és ugyan kérdem én, van-e mészáros vagy egy bélkereskedő, aki ezekről gondoskodik?"

Szakmai cikkek és hírek szélesítették a béltisztítók látókörét: "A szárazbél kezeléséről", "Az iparsó", "Faggyu-hiány". A színes hírek sem hiányoztak: "Egy csodadisznó" (egy kartárs 500 kilós sertéséről), "Óriási szerencsétlenségü tűzvész Chikagóban".

A lap szerkesztői üzeneteket, eljegyzési híreket, a béltisztítók költözéséről szóló adatokat és házassági hirdetést is közölt. Az Otthon melléklet tárcanovellával, adomákkal, "Trézsi néni arany üvöltései"-vel, kép- és számrejtvénnnyel kedveskedett A Béltisztító olvasóinak.

Nyilas Péter

MEGJELENIK MINDEN
HÓ 5-ÉN ÉS 20-ÁN.

HIRDETÉSEK
DIJSZABÁS
SZERINT.

A VIDÉKI CIPÉSZ

SZÖVETSÉGI TAGOK
12 HETI TAGSÁGUK
UTÁN A LAPOT DIJ-
MENTESEN KAPJÁK.

Felelős szerkesztő:
CSELIK JÁNOS

A VIDÉKI CIPÉSZ, CSIZMADIA ÉS PAPUCSKESZÍTŐ IPAROSOK
ORSZÁGOS SZÖVETSEGE NEK HIVATALOS KÖZLÖNYE

SZERKESZTŐSÉG ÉS KIADÓHIVATAL:
Szeged, Tábor-utca 5. szám.

TELEFONSZÁM 772.

ELŐFIZETÉSI DIJAK:
Egy évre 8 korona
Fél évre 4 korona
Negyed évre 2 korona
Egyes szám ára 40 fillér

Kire előnyös a talpkartell.

I. közlemény.

Egyesületi és szövetségi törvényeink minden oly társadalmi rétegnek, csoportnak azzal a jóhiszeműséggel adják meg a szentesítést alapszabályaikhoz, hogy azok tagjainak előnyére szolgáljanak. Ezen előnyök azonban semmi körülmények között nem lehetnek ártalmasak a közre, az államra, de még kevésbé tagjaira. A magyar bőrgyárosok eladási szövetségének (a talpkartell) alapszabálya szintén ezzel az intencióval nyert szentesítést. Hogy ezen intézmény megnyílni felel meg ezen törekvéseknek, már több alkalommal szóvá tettük lapunk hasábjain és hisszük, hogy lesz alkalmunk még többször szóvá tenni.

A talpbőrkartell létesítése az utóbbi időben néhány talpgyárosnak már valósággal létkérdéssé vált. Ezeknek állt tehát elsősorban is érdekükben, hogy ez mihamarabb létesíttessék. Az általános és gyors tempóban fejlődő iparral, a cipésziparban is, egy egészségesebb, modernebb kialakulási folyamat volt észlelhető, mely ugy cél szerűségi, mint finansiális szempontokból is, rossz, neheztett, vagy kevésbé jó talpanyagok használatát erősen háttérbe szorította és inkább jobb minőségűt hozott előtérbe. A mi érthető is. Egy csekély számítás kell csak ahhoz, hogy meggyőződjünk, mennyivel drágább azon talp, amit — 80 — 1. koronával olcsóbban veszünk, mint az, amit ennnyivel drágábban fizetünk meg. Az olcsó árú, félig nyers, neheztett és törékeny, melyből az üzletnek csak hátránya volt. A valamivel drágább árú, tiszta hőkesztésű és minden tekintetben kifogástalanul felhasználható anyag, mely viszont az iparos szaktekintélyét, de egyszersmint ennek üzletkört is növelte.

A talpkartell keletkezésének fentnevezett talpgyárosok voltak a főrugói. E talpbőrgyárosok — melyek inkább krumpli szőrup, ólomcukor, fűderveisz vagy sárga földkereskedőknek nevezhetők — lelkiismerete sehogya sem engedte önönmaguknak megmagyaráztatni azt, hogy az iparos ma pénzéért talpat akar és nem sárgaföldet stb. Létfenntartásuk érdekében a legnagyobb áldozatkésztségre vetemedtek. Nehéz milliók árán igyekeztek a jobb gyártmányokat gyártó talpgyárosokat is érdekkörükbe bevonni és nehéz áldozatok árán nagy ügyvel-bajjal azokat — bár nézetünk szerint már csak rövid ideig — bent is tartani.

A jobb gyártmányú árukra ez nem előny. Nem előny pedig azért, mert a fejlődést megállítani többé nem lehet. A cipész ma oly árut vesz, mely az igé-

nyeknek megfelel és vevőkörét bővíti. A silányabb árukat gyártó gyárosok, érdeküknek megfelelőleg a kartell szervezeti szabályait azonban úgy alkották meg, hogy minden gyáros csak annyit termelhesse, amennyit ők jónak látnak és nem annyit, amennyit egyeseknek a keresletük igényelne. E szervezeti szabály értelmében parancsol rá a kartell, illetve szünteti be a jobb árukat termelő gyárak termelését. Így esett meg, hogy a Mattighofeni Vogel talpgyárnak a múlt évben egy szabad napja volt, de még aznap értesítették sürgőnyileg, hogy ne tovább. Ez megtörténik minden jobb anyagot készítő gyárral is. Hogy ezáltal a bőrfeldolgozó miyen helyzet elé állítottak, elmondjuk máskor. De hogy ezáltal a jobb talpbőrgyárak sem kerülnek valami előnyös helyzetbe, ez bizonyos. A jobb talpgyárak ezáltal átengedik gyártmányaik piacát részint az oly gyáraknak, kiknek neheztett rossz árujuk ez intézmény nélkül rákason rothadna, részint átengedik a külföldi talpgyáraknak. Bármily oldalról binálgatjuk is a kartellnek előnyeit, különböző kategóriákra és elemekre, elsősorban is előnyre van ez azon gyáraknak, kik sohasem annyira a talpgyártásra, mint inkább a mesterséges nehezítésekre fektették a fűsúlyt. A kartell által elérték azt, hogy szemét árujukon tudjanak a jobb gyártmányok rovására. Ránk, bőrfeldolgozókra, kis jelentőséggel bír mind a kettő. Mi a sár és ólomvizzel leszámoltunk. Leszámoltunk azonban azon gyárosokkal, illetve azoknak gyártmányaival is, kik jobb termékeiket, az összes vevőkörüket feláldozták néhány nem közébük való talpgyárosért.

A nyitrai cipészforradalom.

Nyitrán egy végeladásból kifolyólag összeütközésre került a sor a rendőrség és a közönség között. Egy nyitrai divatárkereskedő ugyanis 20.000 koronáért parti cipőárakat vásárolt egy budapesti cégtől és nagy plakátokon hirdette, hogy ezen partiba vett cipőket 10 koronáért árusítja páronként. A plakátoknak olyan eredményük volt, hogy amikor a kiárulás megkezdődött, a közönség csak úgy tödült és még az utcát is elállotta a divatárkereskedés előtt. Persze ez sem a cipészeknek, sem a cipőkereskedőknek nem tetszett, de irigyelték a divatárkereskedő sikerét kollégái, a többi divatárkereskedők is és gyűlést rögtönözve elhatározták, hogy kért fogják a városi hatóságot, miszerint a kiárusítást tiltsa be.

A kérvényben meggyőző módon esetelték a cipő-

Szaktársaink!

Kongresszusunk határozata értelmében csak kartellen kívüli anyagot használunk.

Megélhetési gondokról ír A vidéki cipész című szegedi lap
(A Somogyi-könyvtár gyűjteményéből)

